

Röster om Den siste Athenaren (I)

Jag har nyss slutat att läsa *Den siste Athenaren*. Af författarens tillägnan ser jag, att *Ni* varit den, som uppmuntrat honom, som fört hans arbete i dagen. Det är då mig en glädje att vända mig till Er för att få några upplysningar om *Viktor Rydberg!* Hvem och hvad är han till karakter och samhällsställning, denne författare med en så sällsynt förmåga att framtrolla och lefvandegöra förflutna tidevarf och deras representerande personligheter, denne unge man med en så ovanlig mognad i tanken, inblick och styrka i teckning af karakter och historiska scener, så sällsporda gåfvor både till djup och omfång, en så ren och högsinnad ande? Säg mig något, säg mig *mycket* om *Viktor Rydberg*. [...] Mig har han skänkt en den renaste litterära njutning, som jag erfarit sedan min hemkomst till fäderneslandet.

[Fredrika Bremer, i ett brev till S A Hedlund 15.4.1862. Göteborgs UB.]

Men icke vardt *Siste Athenaren* någon ekonomiskt fördelaktig affär. Det var icke många, som förstodo detta lärda, klassiska värk. Lösnummerförsäljningen rönste deraf icke obetydlig känning, något som V. R. vidrörde i sitt förord till den i bokform utkomna följetongsromanen.

{S A Hedlund minns i *Handelstidningen* 18.2.1893}

... en tjugotvåårig student, som hette *Pontus Wikner*. Denne har i några självbiografiska anteckningar omnämnt, att han år 1859 läste *Siste Athenaren* och att denna bok näst Bibeln verkat mest genomgripande på honom. "Svalkande omsvepte den min själ med en af antikens frihets- och skönhetskänsla mättad lifsluft."

[Karl Warburg, *Viktor Rydberg. En lefnadsteckning*, I, 1900, s. 449]

Der traf jeg personligt Victor Rydberg, hvis *Den siste Atenaren* ved sin hedenske Holdning havde gjort Indtryk paa mig, da jeg stod i Attenaarsalderen ...

[Georg Brandes, *Levned*, II, s. 216-217. Brandes var född 1842.]